

GreenS

Green public procurement supporters for innovative and sustainable institutional change

**ZAĻĀ PUBLISKĀ IEPIRKUMA ATBALSTA INSTITŪCIJAS INOVATĪVĀM UN
ILGTSPĒJĪGĀM INSTITUCIONĀLĀM PĀRMAIŅĀM**

**RĪGAS PLĀNOŠANAS REĢIONS
PROJEKTA EKSPERTS: JĀNIS BRIZGA
PROJEKTA VADĪTĀJA: AIJA ZUČIKA**

**RĪGAS
PLĀNOŠANAS
REĢIONS**

GreenS projekts

- **Projekta ieviešanas laiks:** 01.06.2015. – 31.05.2018. (36 mēneši)
- **Projekta mērķis:**

stiprināt valsts un pašvaldību iestāžu kapacitāti, pielietojot inovatīvus risinājumus, veiksmīgi ieviest zaļo publisko iepirkumu (ZPI) ar nolūku paaugstināt institucionālo spēju taupīt enerģiju, samazināt CO2 izmešu daudzumu un saistītās izmaksas.

Iekštelpu / Ārtelpu apgaismojums - 07.07.2016.

- **Terminoloģija** – gaismekļi sastāv no vairākām komponentēm – diodes, barošanas bloka, dzesēšanas sistēmas u.c. Nepareizi teikt lampu nomaīņa, būtu jāsauc spuldžu, diožu vai gaismekļu nomaīņa.
- **ZPI kritēriji:**
 - ZPI kritēriji jāpapildina ar **L un B parametriem** - L70 pie 50 000 stundām nozīmē, ka testētās LED spuldzes nodrošina 70% gaismas pēc 50 000 stundu darbības; B50 pie 50 000 stundām nozīmē, ka 50% no testētajām spuldzēm pēc 50 000 stundu darbības vēl darbojas. Iekštelpu gaismekļu tipiskais kalpošanas laiks šobrīd ir 50 000h L70B50.
 - Atsevišķi tiek ieteikts arī izdalīt **energoefektivitātes kritērijus** barošanas blokam (viedokļi dalās).
 - Diode dienā deg 12 stundas, ja deg vairāk, tā degradējas ātrāk.
 - **MK noteikumi** Nr.359 (28.04.2009.) “Darba aizsardzības prasības darba vietās” nosaka minimālo apgaismojuma līmenis darba zonā (lx – luksi) (2.pielikums), kas jāņem vērā izvēloties piemērotāko apgaismojumu.
 - **Gaismas pārvades koeficients Ra** ≥ 90 , parastām telpām (ne specializētām, kā laboratorijas u.t.t.) ir stipri par lielu. Pietiek ar Ra=80 līdz 85.
 - Iepirkumos jāatrunā **mirgošanas** jautājums (*flickering*). Parasti sertifikātos tas ir atrunāts – yes; no. (TUV standarts).
- **Dzīves cikla izmaksu analīze**
 - Uzņēmumi izmanto līdzīgu aprēķina modeli, tikai bez diskonta likmēm.
 - Vajag norādīt, ka šo kalkulatoru var izmantot kā spuldzēm tā arī gaismekļiem.
- **Viedoklis par pašvaldību iepirkumiem:**
 - Trūkst izglītības un sapratnes.
 - Nerīko diskusijas ar piegādātājiem.

IT (Datori un monitori) - 23.08.2016.

- **ZPI kritēriji:**

- No detaļu ražotāja ir iespējams prasīt dokumentus detaļas tehniskajiem parametriem/ atbilstību noteiktiem standartiem.
- **Pašdeklarācija** ir viena no iespējām, kā apliecināt skaņas līmeni tehnikai (EKMA) vai arī akreditētas laboratorijas atzinums.
- Latvijā akreditētas laboratorijas neuzņemas testēt iekārtu atbilstību Energy stars marķējuma prasībām. Uzņēmējas nevar iedot savu iekārtu uz šāda veida testiem.
- **Trokšņa kritērijs.** Latvijā akreditēta laboratorija, kur ir iespējams veikt skaņas testus ir Dzintaram Lasim. Pastāv MK noteikumi iekšējām par pieļaujamajiem trokšņa līmeņiem.
- Trokšņa līmeņi jāņem vērā balstoties uz **MK noteikumi Nr.359** (28.04.2009.) “Darba aizsardzības prasības darba vietās” un **MK noteikumi Nr.66** (4.02.2013) Darba aizsardzības prasības nodarbināto aizsardzībai pret darba vides trokšņa radīto risku
- **Enerģijas patēriņa kritērijs.** Nevar viennozīmīgi definēt. Jādefinē dažādu funkciju izpildes brīdī. Vēlams ka enerģijas patēriņu neliek kā kritēriju ar noteiktiem griestiem, bet gan piešķir vērtēšanas punktus par dažādu enerģijas patēriņa līmeni izpildot noteiktas darbības.

Attēlveides ierīces (printeri, drukas iekārtas un vairākfunkciju ierīces MFD) - 22.09.2016.

- **Rekomendācija EIS:**
 - samazināt iesniedzamo dokumentu (izdruku formā) apjomu. *Energy stars* datu bāzē publiski ir pieejama informācija par produktiem, kas atbilst kritērijiem.
 - izveidot **atsevišķu katalogu zaļajām precēm**, kurās ir daudz stingrāki ZPI kritēriji. Salīdzinājumā, pašreizējie zaļie kritēriji ir tādi, kurus var izpildīti praktiski visi preču piegādātāji.
- **ZPI kritēriji:**
 - Iepirkumos prasot atbilstību izvirzītajiem kritērijiem, ieteikums norādīt konkrētus sasniedzamos rādītāju vērtības konkrētos režīmos – gaidīšanas, lietošanas.
 - **5 gadu garantiju** prasīt nevis uz precī, bet detaļu pieejamību tirgū
 - Kasešu, toneru **atkārtota uzpildīšana** – sanāksmes dalībnieki vienbalsīgi apgalvo, ka, ja tiek veikta kasešu atkārtota uzpildīšana, garantija precei automātiski beidzas.
- **Rekomendācijas:**
 - preces piegādes līgumā iekļaut punktu par preces apkalpi, paredzot, ka apkopi veiks iekārtas pārdevējs.
 - iepērkot vairākas iekārtas, ļaut vienā iepirkumā sadarboties un piegādāt iekārtas vairākiem piegādātājiem.
 - paredzēt, ka iepirkumos var piedāvāt arī rūpnieciski atjaunotas iekārtas, kas nodrošina tādas pašas prasības.
 - ZPI kritērijus papildināt ar bioplastmasas izmantošanu iekārtās.
- **Tehnoloģijas:**
 - pastāv drukas iekārta, kurai ir funkcija dzēst uzdrukāto.
 - pastāv iekārtu ražotāji, kas veic iekārtu rūpniecisko atjaunošanu. Šie produkti pieejami zem produktu līnijas Green Line.

Būvniecība (Biroja ēku projektēšana, būvniecība un ēku apsaimniekošana) - 04.10.2016.

- **ZPI kritēriji:**

- Ņemot vērā plānotās **ēku energoefektivitātes** prasības (2018. un 2020. gadam pašvaldību ēkām), būtu ieteicams šos kritērijus ieviest kā obligātos lielo būvprojektu realizācijā.
- Kritērijs **iepriekšējā pieredze** ir grūti izpildāms. Ja kritēriji ir ļoti stingri, tad Latvijas tirgū esošajiem būvniekiem, nav objektu, uz ko atsaukties. Kā alternatīvu labāk būtu likt izglītības kritēriju, prasot, lai būvnieki uzrāda profesionalitāti apliecinājošus sertifikātus.
- **Izglītības kritērijs.** Profesionālās apmācības būvniekiem Latvijā ir ļoti dārgas. Pašlaik šīs apmācības iziet pēc brīvprātības principa, taču valsts līmenī būtu nepieciešams plāns, būvnieku profesionālo zināšanu celšanai.
- Ierosinājums likt iepirkumos kritēriju, ka noteiktam skaitam būvnieku ir jābūt ieguvuši sertifikātus par konkrētu jautājumu.
- **Būvmateriālu EPDs** kritērijs pats par sevi neko nepasaka, ir nepieciešams norādīt konkrētus raksturojošos rādītājus.
- Kritērijs par darbinieku nogādāšanu darba vietā. Latvija nav tik liela, līdz ar to pastāv viedoklis, ka šis kritērijs nav tik būtisks.
- Pastāv liels vilinājums panākt zemu enerģijas patēriņu uz komforta rēķina. Tas var radīt situāciju, ka darbiniekiem nav komfortabli darba apstākļi – bieža slimošana u.c. no tā izrietošās sekas.
- Obligāti nepieciešams nodrošināt **ēkas lietošanas instrukciju**.
- Projektēšanas uzdevumam ir jābūt obligātam. (Projektētājs savu projektu apraksta projektēšanas uzdevumā. Lai būvniekiem būtu skaidra informācija par parametriem).

- **Rekomendācijas:**

- **Iepirkumu likumā definēt jēdzienus ekvivalents un analogs.** Lai novērstu situāciju, kad tiek piedāvāti analogi risinājumi, tad jābūt izstrādātai ļoti (uzvērti) detalizētai tehniskajai specifikācijai. Korekti ir jēdziens ekvivalents, nevis analogs.

Paldies par uzmanību!

Rīgas plānošanas reģions

Projekta eksperts: Jānis Brizga

Projekta vadītāja: Aija Zučika

RĪGAS
PLĀNOŠANAS
REĢIONS

support • GPP training • policy recommendations

